

УДК 347.465.

ЛУЦЕНКО Д.С., кандидат юридичних наук, керуючий партнер,
Адвокатське об'єднання "Novels".
ORCID: <https://org/0009-0003-9881-8467>.

МАЙНОВІ ОЧІКУВАННЯ В АНГЛОСАКСОНСЬКІЙ СИСТЕМІ ПРАВА

Анотація. У статті розглядаються поняття майнових очікувань у контексті англосаксонської системи права. Вона аналізує природу та значення майнових очікувань для індивідів та компаній, що діють у цій системі права. Робота зосереджується на тому, як майнові очікування впливають на правові відносини, включаючи контрактні зобов'язання, власність та інші аспекти цивільного права. Розуміння цього поняття має важливе значення для ефективного функціонування правової системи та забезпечення справедливості в суспільстві.

Ключові слова: майнові очікування, англосаксонська система права, цивільне право, контрактні зобов'язання, власність, правові відносини.

Summary. This article examines the concept of proprietary expectations in the context of the Anglo-Saxon legal system. It analyzes the nature and significance of property expectations for individuals and companies operating in this legal system. Research focuses on how property expectations affect legal relationships, including contractual obligations, property, and other aspects of civil law. Understanding this concept is important for the effective functioning of the legal system and ensuring justice in society. The Anglo-Saxon legal system, emerging in England before the Norman Conquest of 1066, provides a fascinating study of early medieval property law. This legal framework was characterized by its integration of customary practices, local judicial decisions, and evolving notions of land tenure and ownership. The period saw the development of property expectations rooted in both communal obligations and individual rights, laying foundational principles that would influence English common law. The Anglo-Saxon period (circa 410-1066 AD) was marked by a transition from Roman to Germanic influences, profoundly affecting legal conceptions of property. Land was the primary source of wealth and power, and its control was crucial for maintaining social and political structures. Early Anglo-Saxon laws, as recorded in various legal codes such as those of King Æthelberht, King Ine, and King Alfred, reflect a blend of tribal customs and practical needs of agrarian communities. Property was primarily communal, with the king or local lords acting as custodians of land. The concept of "bookland" (land granted by charter) versus "olkland" (land held by customary right) illustrates the dual nature of property rights, blending formal grants with traditional usage. Inheritance laws were pivotal in ensuring the continuity of landholding families. Male primogeniture was not strictly followed; instead, property could be divided among sons, and even daughters could inherit under certain conditions. Wills and charters often provided detailed instructions for the division of land, reflecting both family intentions and societal norms. Disputes over property were common and were resolved through a mix of local assemblies (moots), royal courts, and ecclesiastical adjudication. Witness testimony and oath-taking were critical in establishing claims, underscoring the importance of community reputation and support. The Church played a significant role in property matters, both as a major landowner and as an influencer of legal principles. Monasteries and bishoprics received extensive land grants, often protected by royal charters. The Church's involvement added a spiritual dimension to property rights, intertwining religious duty with legal obligations. Over the Anglo-Saxon period, there was a gradual shift from collective to more individualistic notions of property. This transition was facilitated by the increasing use of written charters, which provided clearer, legally enforceable records of land transactions. The

development of more formalized legal procedures also contributed to this evolution, offering more consistent mechanisms for resolving disputes and enforcing property rights. The property expectations and legal practices of the Anglo-Saxon era laid the groundwork for the feudal system introduced by the Normans. Many principles, such as the importance of written documentation, judicial dispute resolution, and the interplay between royal authority and local customs, persisted and evolved into the common law traditions of England. The Anglo-Saxon legal system's treatment of property provides invaluable insights into the early development of English law. By balancing communal norms with emerging individual rights, it established enduring principles that would shape the trajectory of property law in medieval England and beyond. Understanding these early legal frameworks helps to appreciate the complexities and continuities in the history of English property law.

Keywords: *property expectations, Anglo-Saxon legal system, civil law, contractual obligations, property, legal relations.*

Постановка проблеми. Майнові очікування є ключовим поняттям в англосаксонській системі права, що відіграє значну роль у формуванні та регулюванні правових відносин. Однак, попри на їх важливість, існує деяка неоднозначність та неповнота в їх тлумаченні та застосуванні. Постановка проблеми полягає в необхідності ретельного розгляду та аналізу поняття майнових очікувань в контексті англосаксонської правової системи з метою розкриття їх сутності, значення та впливу на правові відносини між сторонами. Відповідно до цього, виникає потреба в докладному розгляді правового статусу майнових очікувань, їх взаємозв'язку з іншими правовими концепціями, такими як контрактні зобов'язання та власність, а також у визначенні практичних аспектів їх застосування у судовій практиці.

Результати аналізу наукових публікацій. Дане питання не знайшло масштабного відображення у роботах науковців та дослідників. Крім того, не існує спеціального комплексного дослідження по даній проблемі. Окремі аспекти проблеми майнових очікувань в англосаксонській системі права розглядаються в зарубіжних публікаціях та англомовних енциклопедичних виданнях.

З розвитком технологій та цифрового світу зростає кількість майнових спорів, пов'язаних із інтелектуальною власністю, програмним забезпеченням, даними тощо. Це створює необхідність у розвитку нових механізмів захисту майнових очікувань. Глобалізація призводить до збільшення міжнародних транзакцій та інвестицій, що може призвести до конфліктів майнових очікувань між різними юрисдикціями. Важливо мати гнучкі та ефективні механізми вирішення таких спорів. Майнові очікування часто виникають у результаті соціальних конфліктів або нерівностей, наприклад, при незаконному заволодінні майном або неправильному розподілі спадщини. Тема майнових очікувань тісно пов'язана з боротьбою проти соціальної несправедливості. Розширення економіки та розвиток нових галузей ведуть до появи нових форм майнових очікувань, які потребують адаптації законодавства та судової практики. Постійні зміни в законодавстві країн, спрямовані на адаптацію до сучасних викликів, також впливають на сферу майнових очікувань, вимагаючи оновлення розуміння та застосування відповідних принципів. Отже, майнові очікування в англосаксонській системі права продовжують бути актуальною темою, яка вимагає постійного вивчення, аналізу та адаптації до змін у суспільстві, технологіях та законодавстві.

Мета статті полягає в систематизації та розширенні знань про майнові очікування в контексті англосаксонської системи права з метою покращення розуміння та застосування цього поняття в практичних ситуаціях.

Виклад основного матеріалу. Право власності в цивільному праві країн англосаксонської правової системи сягає своїм корінням в англосаксонську еру, яка

передувала норманському завоюванню в 1066 р. У цей період правова система зазнавала сильного впливу німецького права із значним внеском від скандинавського права через вторгнення вікінгів. Англосаксонська правова система поряд із королівським законодавством характеризувалася сильним наголосом на усних традиціях і звичаях, відомих як народне право. Ці закони регулювали різні аспекти суспільства, включаючи нерухоме майно, правонаступництво, контракти та композиції.

Концепція народного права відіграла вирішальну роль у розвитку права власності. Воно являло собою сукупність норм, які відображали правосвідомість людей і громад. Ці правила були диференційовані на основі дуже локалізованих засад, що призвело до варіацій у народному праві серед різних груп, таких як східні та західні сакси, мерсійці, нортумбрійці, данці та валлійці. Відповідальність за формулювання та застосування цих законів покладалася на місцеві збори, відомі як суди графства, і національну раду, або вітан.

Згодом вплив королівської влади призвів до модифікації та посилення народних прав, створивши привілейовану систему землеволодіння, відому як *bookland*. Ця система передбачала поступки заповідальної влади, підтвердження дарувань і заповітів, а також спеціальні привілеї щодо стягнення штрафів. Ці королівські привілеї поступово затьмарили народне право в багатьох областях, заклавши основу для феодальної системи.

Перехід від народного права до більш структурованої правової системи був полегшений потребою в більш чітких визначеннях і захисті прав власності. Ця еволюція ознаменувалася запровадженням писемності та заснуванням судів для виконання закону. Книга Судного дня, заснована норманами, слугувала всеосяжним записом власності на землю та прав, ще більше зміцнюючи правову базу щодо власності.

Таким чином, розвиток майнового права в англосаксонській правовій системі був сформований сумішшю звичаїв народного права, королівського законодавства та впливу німецького та скандинавського права. З часом ці елементи перетворилися на більш формалізовану систему, яка заклала основи сучасного права власності в країнах з англосаксонськими правовими традиціями [13].

В англосаксонській правовій системі майнові очікування та концепція власності були глибоко вкорінені в суспільній структурі та правовій базі, яка виникла в результаті злиття німецького звичаєвого права та феодальної системи, що розвивалася. Ця правова система приділяла значну увагу захисту осіб та їх власності, відображаючи ширші цінності суспільства.

До норманського вторгнення англосаксонське право характеризувалося сильним наголосом на індивідуальних правах і захисті власності. Поняття «володіння» було центральним у майновому праві, де можливість захистити або повернути володіння вважалася основою права власності та вирішення спорів. Цей акцент на володінні відображає німецьке походження англосаксонського права, де спорідненість відіграла вирішальну роль у забезпеченні виконання закону та захисті прав власності. Запровадження феодальної системи після норманського завоювання ще більше сформувало очікування власності в рамках англосаксонської правової системи. Феодальна система запровадила поняття володіння та ієрархічних відносин між лордами та васалами, впливаючи на те, як розуміли та реалізовували права власності. У цей період було створено привілейоване землеволодіння та встановлено правила, що регулюють правонаступництво земель та власності [3].

В основі англосаксонського права власності було право володіння. Цей принцип підкреслював важливість можливості утримувати та контролювати власність без суперечок, або через безспірне володіння, або через судові рішення після спору. Такий

підхід заклав основу для сучасного розуміння права власності, зосереджуючись на здатності здійснювати контроль над власністю.

Англосаксонська правова система була розроблена для захисту осіб та їхніх майнових прав. Злочини проти осіб та їхнього майна були деталізовані в законах, включаючи положення про компенсацію за травми, крадіжки та інші форми порушення власності. Це відображає суспільну цінність захисту людей та їх власності. Вплив спорідненості та спільноти в англосаксонському суспільстві поширився на право власності. Поняття “рід” відіграло значну роль у забезпеченні законності та захисті права власності. Очікувалося, що громади та родинні групи підтримуватимуть одна одну у захисті прав власності та вирішенні суперечок, зміцнюючи суспільний зв'язок між правами власності та обов'язками громади [5].

Тобто, підхід англосаксонської правової системи до майнових очікувань був глибоко переплетений із суспільними структурами та цінностями того часу. Акцент на володінні, захисті окремих осіб та їхнього майна, а також вплив спорідненості та спільноти – усе це сприяло формуванню правової бази щодо прав власності. Ці елементи заклали основоположні принципи, які продовжують впливати на право власності в сучасну епоху, наголошуючи на важливості безпечного володіння та захисту прав особи.

Запровадження феодальної системи суттєво змінило концепцію власності на майно в англосаксонській правовій системі, що призвело до глибоких змін у тому, як земля утримувалася, передавалася та успадковувалася.

За феодальної системи вся земля теоретично належала королю. Цей централізований контроль над власністю на землю був відходом від англосаксонської практики, де землю можна було вільно відчужувати та вона підлягала рівному розподілу між нащадками.

Король дарував маєтки з землею лордам, які потім роздавали земельні ділянки орендарям. Ця система запровадила ієрархію земельної власності та зобов'язань, за якими орендарі зобов'язувалися своїм сеньйорам і, зрештою, королю, за послуги, такі як праця, військова служба та сплата податків.

Нормани запровадили первородство, тобто старший син успадковував всю землю. Це був відхід від англосаксонської практики розподілу землі порівну між усіма дітьми, зосередження власності на землю в меншій кількості рук [9].

Обмежені права відчуження: феодальна система обмежувала права орендарів відчужувати (продавати або передавати) свою землю без згоди своїх сеньйорів. Це було частиною ширшої спроби зберегти цілісність феодальної ієрархії та забезпечити, щоб земля залишалася під контролем знаті.

Багато селян стали кріпаками, прив'язані до землі, яку вони обробляли, і зобов'язані служити своїм панам. Ця система фактично прив'язувала селянство до землі, обмежуючи їх мобільність і незалежність.

Стандартизація та документація: норманське вторгнення призвело до складання “Книги судного дня” в 1086 році, в якій були задокументовані всі земельні володіння та їх вартість. Цей адміністративний інструмент полегшував збір податків і забезпечував дотримання феодальних повинностей.

Незважаючи на занепад феодалізму з часом, багато аспектів феодальної системи, включаючи концепцію землеволодіння та ієрархічної організації суспільства, вплинули на подальший розвиток англійського земельного права. Спадщина феодальної системи продовжує формувати право власності та структуру земельної власності в Англії [4].

Розвиток загального права в Англії ще більше уточнив розуміння та захист прав власності. Створення Генріхом II єдиної правової системи, спрямованої на вирішення

суперечок і підтримку громадського порядку, призвело до поступового розширення контролю приватних осіб над їхніми землями. Незважаючи на те, що центральний уряд зберіг за собою видатні повноваження щодо доменів і оподаткування, загальне право розвинулося для більш надійного захисту прав приватної власності, відображаючи зростаючий акцент на індивідуальній власності та контролі [12].

У середньовічний період складність феодальних прав і обов'язків породила більш чітке уявлення про власність на землю, що виникло в результаті поєднання дискреційних і звичаєвих практик. Такі законодавчі акти, як Статут *Quia Emptores* (1290 р.) і *De Donis Conditionalibus* (1285 р.), запровадили механізми для передачі та обмеження прав власності, сприяючи більш структурованій структурі володіння та успадкування власності. Ці розробки заклали основу для сучасної концепції прав власності, наголошуючи на індивідуальній власності та можливості передачі власності.

Англо-американська правова традиція, що бере свій початок як у римській, так і в англійській правових системах, наголошує на вирішенні спорів, що ґрунтуються на володінні та припущенні пов'язаних з ним прав, доки не буде доведено протилежне. Цей підхід історично сприяв консолідації прав власності в руках індивідів, відображаючи суспільний зсув у бік цінування індивідуальних зв'язків із власністю над колективними. Еволюція права власності в Англії від середньовіччя до сучасної епохи ілюструє, як очікування щодо власності та правові рамки взаємодіяли, щоб сформувати сучасне розуміння та захист прав власності [11].

Отже, роль майнових очікувань у формуванні прав власності в рамках англосаксонської правової системи є багатогранною, на яку впливають історичні зміни, правові інновації та суспільні цінності. Від початкової концепції домінування до сучасної системи захищених прав власності ця еволюція відображає безперервні переговори між індивідуальною власністю, суспільними потребами та державним наглядом.

Варто зауважити, що право власності в англосаксонській системі права в основному стосується права володіння, користування та розпорядження майном. Це включає як матеріальні активи, так і нематеріальні права. Принцип власності бере свій початок у понятті "права власності", які визнаються законом як обов'язкові для третіх осіб, відрізняючи їх від особистих прав, які можуть бути реалізовані лише проти особи, яка зобов'язана. Право власності надає власнику право не дозволяти іншим використовувати майно з урахуванням певних обмежень, таких як сервітути та угоди, які можуть вплинути на сусідні властивості.

Спадкування є критично важливим аспектом прав власності, що дозволяє особам передавати своє майно спадкоємцям у разі смерті. Англійське право визнає кілька форм спадкування, включаючи правонаступництво без заповіту (якщо померлий не залишає заповіту) і спадкування за заповітом (де померлий залишає заповіт). Закон передбачає механізми розподілу майна відповідно до бажання померлого або, за відсутності заповіту, відповідно до положень закону.

Принцип вільної концесії стосується ідеї про те, що від прав власності можна добровільно відмовитися або розділити їх. Англійське законодавство передбачає різні форми спільного використання або передачі майнових прав, наприклад, через дарування, контракти, трасти та угоди. Ці домовленості дозволяють здійснювати гнучкий розподіл прав власності, визнаючи важливість особистих стосунків і взаємних домовленостей у формуванні права власності.

Закон про реєстрацію землі 1925 року та наступні поправки створили всеосяжну систему реєстрації прав власності, забезпечуючи певність і полегшуючи операції. Незареєстрована земля все ще існує, але на неї діють інші правила та захист.

Сервітути та угоди дозволяють власникам нерухомості накладати обмеження або переваги на свою власність, які поширюються на суміжні властивості. Сервітути надають право використовувати чуже майно з певною метою, тоді як угоди накладають обмеження на те, як можна використовувати майно. Оренда надає орендарю право займати та використовувати майно протягом певного періоду з можливістю поновлення. Ліцензії, з іншого боку, надають дозвіл на користування майном, але не надають такого ж рівня прав або гарантії володіння, як оренда.

Після 12 років безперервної окупації та відкритого визнання володіння особа може отримати законне право власності на землю від початкового власника навіть без його згоди. Цей принцип визнає практичну реальність тривалого заволодіння та користування землею [8].

Ці принципи разом утворюють основу прав власності в англійському праві, забезпечуючи основу для придбання, користування та розпорядження майном, а також вирішення спорів, що виникають з приводу власності на майно.

Зв'язок між майновими очікуваннями та договірним правом в англосаксонській правовій системі глибоко вкорінений в історичному розвитку самого англосаксонського права. Протягом англосаксонського періоду, який передував нормандському завоюванню Англії, правова система в основному базувалася на неписаних звичаях і традиціях, відомих як народне право. Ці звичаї суттєво відрізнялися в різних регіонах і громадах Англії, відображаючи різноманітне культурне походження англосаксів, які мігрували з різних частин Північної Європи.

Одним із ключових аспектів англосаксонського права було регулювання нерухомості та контрактів за допомогою цих неписаних звичаїв. Суди графства та сотенні суди відігравали центральну роль в управлінні народними правами, а рифи, призначені королем, забезпечували дотримання. Ці суди розглядали справи, пов'язані, зокрема, з правом власності на майно, спадщиною та договірними угодами. Концепція книжкової землі, форми привілейованого володіння землею, з'явилася як значний розвиток, дозволяючи більш надійні права власності, що передаються, порівняно з традиційним народним правом. Ця еволюція була частково зумовлена необхідністю пристосуватися до мінливих суспільних структур і зростаючої складності операцій, що стосуються власності.

Запровадження кодексів королівського права ще більше вплинуло на розвиток майнових очікувань і договірного права. Такі королі, як Етельберт, Іне та Альфред Великий, видавали кодекси законів, які прагнули стандартизувати певні аспекти законодавства, зокрема ті, що стосувалися власності та контрактів. Ці кодекси відображали як існуючі звичаї, так і зусилля королів модернізувати та впорядкувати правову систему. Вони розглядали такі питання, як продаж товарів, виконання договорів, вирішення майнових спорів [6].

Роль майнових очікувань у майновому праві в рамках англосаксонської правової системи глибоко вкорінена в історичному розвитку та відображає еволюцію прав власності та зобов'язань протягом століть. Спочатку в середньовічному англійському праві не було чіткого розмежування між майном і зобов'язанням через діючу процесуальну систему. Це суттєво змінилося зі скасуванням форм позовів у ХІХ столітті, що призвело до більш чіткого розмежування між власністю та зобов'язаннями, схожими на римське право. До цієї зміни англійське законодавство часто об'єднувало права власності в одній особі, відображаючи складне поєднання дискреційних і звичаєвих феодалних прав і обов'язків.

Поява поняття власності на землю, починаючи з ХІІ століття, ознаменувала значний зсув. Цей процес розпочався як апеляційна юрисдикція, спрямована на те, щоб запобігти

обману з боку феодалів, з часом розвинувшись у сучасне розуміння земельної власності, де права лорда обмежувалися отриманням грошових платежів. Таке законодавство, як статут *De donis conditionalibus* 1285 року, ще більше уточнило правила успадкування майна, дозволяючи землевласникам вказувати обмеження спадщини для прямих нащадків і повертати землю, якщо пряме походження припинилося.

У ранній сучасний період на розвиток майнового права вплинула спекулятивна юриспруденція, де дискусії про природу власності почалися ще з часів античних філософів, таких як Платон і Арістотель. Незважаючи на вплив теологічних творів на світське право, підхід світського права до власності залишився в основному незмінним.

На англійське земельне право, яке існує сьогодні, сильно вплинуло його історичне та соціальне значення, особливо щодо власності на землю. Витоки власності на землю сягають феодальної системи, встановленої після 1066 року Вільгельмом Завойовником. Сучасне англійське земельне право охоплює придбання, зміст і пріоритет прав і обов'язків щодо землі. Воно розрізняє майнові права від договірних або особистих прав, наголошуючи на важливості майнових прав у встановленні пріоритету над претензіями інших осіб, особливо в сценаріях, пов'язаних із продажем землі, банкрутством або зверненням до суду.

Придбання права власності на землю зазвичай починається з укладення договору купівлі-продажу з наступною реєстрацією в Земельному кадастрі Його Величності. Інші способи придбання прав на землю включають внесок у купівельну ціну будинку, створення конструктивного довірчого фонду, покладаючись на гарантії права власності або вимагання неправомірного володіння. Закон також регулює, як багато сторін можуть володіти інтересами в землі, включно з вільними власниками, спільними власниками та орендарями, а також встановлює правила для транзакцій, пріоритету та соціального використання землі, включаючи правила планування та права на соціальне житло [5].

Англосаксонський акцент на праві володіння як основі титулу та вирішенні спорів є фундаментальним елементом сучасного права власності. Цей принцип відображений у сучасному правовому визнанні прав володіння та засобів правового захисту, що забезпечують пріоритетність здатності утримувати та контролювати власність без суперечок.

Захист прав осіб та їх власності в англосаксонському праві трансформувалася у сучасні засоби захисту прав людини. Зокрема, це відображено у праві на сімейне життя та житло, що гарантовані статтею 8 Європейської Конвенції з прав людини (ЄКПЛ), а також у праві на мирне володіння майном, відповідно до статті 1 Першого протоколу [1]. Ці права визнають внутрішню цінність власності на майно та важливість захисту інтересів осіб щодо їх власності.

У сучасному законодавстві відбувся відхід від суворого дотримання успадкування за кровною лінією, особливо щодо землі. Скасування правила спадкового майна в Англії та Сполучених Штатах відображає зміну суспільних цінностей щодо володіння майном і спадкування. Цей зсув також включає зусилля щодо вирівнювання правового статусу позашлюбних дітей, визнання їх подібними до законних нащадків з точки зору прав спадкування [7].

Тобто, вплив майнових очікувань на спадкове право та цивільне право в англосаксонській системі є багатогранним, впливаючи з історичної практики, культурних норм та інкорпорації іноземних правових систем. З часом ці впливи розвивалися, відображаючи ширші суспільні зміни та рух до більшої рівності в правах спадкування.

У англосаксонській системі права, майнові очікування відіграють важливу роль у регулюванні майнових відносин. Цей термін описує юридичний інститут, який

передбачає, що особа має законне право на отримання майна від іншого суб'єкта, але цей процес ще не відбувся. Майнові очікування можуть виникати у різних ситуаціях, наприклад, коли спадщина ще не розподілена після смерті власника, або коли майно передається через договір, але передача ще не відбулася.

У англосаксонській системі права, майнові очікування часто визначаються через судовий прецедент, який є основою цього права. Судовий прецедент - це рішення суду, яке встановлює новий прецедент або підтверджує існуючий, що впливає на майбутнє рішення судів у схожих випадках. Це означає, що майнові очікування можуть бути визначені або уточнені через судові рішення, яке стане обов'язковим для виконання іншими судами в майбутньому.

Важливо зазначити, що англосаксонське право відрізняється від континентального права тим, що воно більше покладається на судовий прецедент, ніж на писане законодавство. Це означає, що майнові очікування можуть бути більш динамічними і адаптивними до конкретних обставин кожного випадку, ніж у системах, де основу складають закони, які формально записані в кодексах.

У правовому полі безсумнівно існує феномен законних очікувань. За концепцією Рудольфа фон Єринга, цей феномен виступає як законний інтерес, який отримує судовий захист і навіть може вважатися правом.

Інститут майнових очікувань існував ще до практики ЄСПЛ – в англосаксонській правовій системі. Наприклад, була справа японця, який після Другої світової війни придбав землю на Філіппінах, але йому відмовили в реєстрації права власності у США через національну приналежність. Це було актом дискримінації, який не визнавав його права на землю. Однак, враховуючи, що його очікування були законними, а дії спрямовані на легітимну мету, цей інститут був застосований, і право власності на землю було визнано. Таким чином, інститут майнових очікувань має величезне значення для практики ЄСПЛ [2, с. 3].

Судовий прецедент відіграє критичну роль у визначенні майнових очікувань у англосаксонському праві, оскільки він служить джерелом права, яке може змінювати або доповнювати формальне законодавство. Прецеденти допомагають судам встановлювати правила та принципи, які застосовуються до нових випадків, особливо коли формальні закони не дають чіткої відповіді на питання.

Прецеденти можуть використовуватися для визначення того, чи існує майнове очікування, а також для визначення його характеру та обмежень. Вони можуть допомогти судам зрозуміти, які права та обов'язки мають учасники майнових відносин. Через прецеденти суди можуть розширювати або обмежувати можливості майнових очікувань, відповідно до конкретних обставин справи. Наприклад, вони можуть визначити, чи майнові очікування можуть бути передані або продані, чи їх можна використовувати як забезпечення для боргів тощо. У деяких випадках прецеденти можуть створити нові форми майнових очікувань або змінити існуючі, якщо вони відповідають сучасним потребам суспільства або технологічного розвитку. У контексті міжнародного права, прецеденти можуть бути особливо важливими для вирішення питань, пов'язаних із майновими очікуваннями між країнами, особливо коли формальні договори або угоди не надають достатньо інформації [10].

Отже, можна констатувати, що підхід англосаксонської правової системи до майнових очікувань еволюціонував від децентралізованої спільнотної моделі, що ґрунтується на народному праві, до більш централізованої системи під впливом королівських привілеїв. Ця еволюція була відзначена зростаючим наголосом на захист прав власності та встановлення чітких прав власності, що відображало ширші суспільні

зрушення в бік посилення адміністративного контролю та консолідації влади.

Висновки.

Таким чином, майнові очікування є невід'ємною частиною правової системи, що впливають на формування та реалізацію прав власності, контрактних зобов'язань та інших правових відносин. Вони базуються на принципі справедливості та захисту законних інтересів сторін.

В англосаксонській системі права майнові очікування отримують правове визнання через судові рішення та прецеденти. Вони можуть бути визнані як частина контрактних зобов'язань, зокрема через принципи добросовісності та чесної гри. Майнові очікування відіграють значну роль у різних сферах права, включаючи контрактне право, право власності та спадкове право. Вони впливають на формування договорів, захист прав власників та спадкоємців, а також на інші аспекти правових відносин. У бізнесі та економічних відносинах майнові очікування впливають на укладання договорів, управління ризиками та захист інтересів учасників ринку. Вони також є важливими у корпоративному праві, де допомагають врегулювати конфлікти та забезпечити стабільність правовідносин.

Для підвищення ефективності правового регулювання майнових очікувань рекомендується вдосконалити законодавство України, перейнявши досвід англосаксонської системи права, та впровадити дані підходи в судовій практиці, забезпечуючи чіткість та прозорість правових норм. Важливо також проводити подальші дослідження для глибшого розуміння цього поняття та його впливу на правові відносини.

Загалом, майнові очікування є важливим елементом англосаксонської правової системи, що сприяє захисту прав та інтересів сторін, забезпечуючи справедливість та стабільність у правових відносинах.

Пропонується впровадити в цивільне законодавство України поняття (!) “майнове очікування”, під яким слід розуміти існуюче майно, яке пов'язане з майбутніми майновими користями.

Використана література

1. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. *Council of Europe*. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-european-convention-on-human-rights-and-its-protocols>
2. Якуша В. Яку роль відіграє феномен “права очікування” у сфері майнових прав? *Закон і бізнес*. 19.09 – 25.09.2020 р. URL: <https://zib.com.ua/ua/144566.html>
3. Anglo-Saxon law. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/Anglo-Saxon-law>
4. Baker J. Introduction to English Legal History (5th edn). *Oxford Scholarship On-line*. 21.03.2019 р. URL: <https://academic.oup.com/book/34968/chapter-abstract/298611440?RedirectedFrom=fulltext>
5. Benson Bruce L. The Enterprise of Customary Law. *Mises Daily*. 14.07.2018 р. URL: <https://mises.org/mises-daily/enterprise-customary-law>
6. Brody Burton F. Anglo-Saxon Contract Law: A Social Analysis. *DePaul L. Rev.* URL: <https://via.library.depaul.edu/law-review/vol19/iss2/3>
7. Civil law. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/inheritance-law/Civil-law>
8. Clarke A. Principles of Property Law. *Cambridge University Press*. 2020. URL: <https://www.cambridge.org/highereducation/books/principles-of-property-law/F13B393593B7A55EEF3EBDE8FB D4619A>
9. Law and order in Norman England. *BBC*. URL: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zxs8tyc/revision/2>

10. Lewis S. Precedent and the Rule of Law. *Oxford Journal of Legal Studies*. 2021. V 41. Issue 4. Pp. 873-898.

11. Robert H. Abrams Property law and the Western concept of private property. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/natural-resources-law>

12. Rubin L. Property Rights Edward. 2016. URL: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2016/10/Property-Rights-Edward-L.-Rubin.pdf>

13. Tetley W. Mixed Jurisdictions: Common Law v. Civil Law (Codified and Uncodified). *Uniform Law Review*. 2000. V. 4. Issue 3. Pp. 591-618

~~~~~ * * * ~~~~~
